

Τεχνολογικό-Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου ή η πρόσκληση της τεχνολογικής και πολιτιστικής αναβάθμισης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΖΟΣ

Ο ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ του ιστορικού βιομηχανικού συγκροτήματος της πρώην Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου σε Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο (ΤΠΠΑ) αποτελεί για το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ένα πρωτοποριακό εγχείρημα μεγάλης εμβέλειας που στοχεύει, ενόψει του 21ου αιώνα, στο να δώσει στην τεχνολογική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη έναν χαρακτήρα λιγότερο τεχνοκρατικό και περισσότερο ανθρώπινο.

Η περιοχή του Λαυρίου, λόγω της ιστορίας, αλλά και της τοποθεσίας της, αποτελεί ιδανικό χώρο για την πραγμάτωση του διττού εγχειρήματος. Ο χώρος, που για πάνω από έναν αιώνα έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας, μετατρέπεται σταδιακά σε πυρήνα τεχνολογικής έρευνας και παραγωγής, γεγονός που θα δώσει μια νέα ώθηση στην ανάπτυξη της ταλαιπωρημένης από την αποβιομηχάνιση και την ανεργία, περιοχή του Λαυρίου. Παράλληλα, όμως, προβλέπεται και πολιτιστική παρέμβαση με την λειτουργία Μουσείου Τεχνολογίας, Συνεδριακού και Εκθεσιακού Κέντρου, καθώς και Κέντρου Κατάρτισης στον ίδιο χώρο.

Σε τι συνίσταται το πρωτοποριακό εγχείρημα

Συγκεκριμένα, στην έκταση των 245 στρεμμάτων που καταλαμβάνει η πρώην Γαλλική Εταιρεία Μεταλλείων Λαυρίου, υπάρχουν 41 κτιριακές μονάδες, κτισμένες στην πλειοψηφία τους την χρονική περίοδο 1875-1940, που αποτελούν, ως επί το πλείστον, σπάνια δείγματα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής του περασμένου αιώνα. Ο εγκατεστημένος εξοπλισμός αποτελεί ένα μοναδικό εργαστήριο μελέτης της ιστορίας της βιομηχανικής τεχνολογίας στη χώρα μας. Δεν αποτελεί υπερβολή ο χαρακτηρισμός του Μεταλλουργικού Βιομηχανικού Συγκροτήματος του Λαυρίου συνολικά ως βιομηχανικού μνημείου, όχι μόνον σε ελληνικό ή βαλκανικό επίπεδο αλλά και σε ευρωπαϊκό. Το γεγονός αυτό κάνει την παρέμβαση του ΕΜΠ ακόμη πιο σημαντική.

Ήδη, κατά την περίοδο Φεβρουαρίου-Ιουλίου 1995, ολοκληρώθηκαν οι προκαταρκτικές έρευνες και οι μελέτες της πρώτης φάσης μετατροπής του Τεχνολογικού και Πολιτιστικού

Πάρκου, που χρηματοδοτήθηκαν εξ ολοκλήρου από το ΕΜΠ (48.000.000 δρχ.) και που αφορούσαν στην οργανική ένταξη του Πάρκου στην πόλη ώστε το Λαύριο να ανταποκρίνεται καλύτερα στο μελλοντικό του ρόλο, στον προσδιορισμό των βασικών αρχών επανασχεδιασμού, στην αποτύπωση και αποτίμηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, στον έλεγχο της μόλυνσης και τη διαδικασία απορρύπανσης, και, τέλος, στη διάσωση του Ιστορικού Αρχείου της Γαλλικής Εταιρείας την ίδια περίοδο.

Σήμερα, μετά την οριστική ένταξη του έργου στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με ύψος χρηματοδότησης τα 3,6 δις (ΠΕΠ Αττικής), βρισκόμαστε στη δεύτερη φάση των εργασιών που θα διαρκέσουν ως το 1999. Οι μελέτες αφορούν σημαντικά ζητήματα όπως το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης, το Ρυθμιστικό Σχέδιο, τον Επανασχεδιασμό των Κτιρίων και των Υπαίθριων Χώρων, την Αποτύπωση και Αποτίμηση των Κτιρίων, την Τοπογράφηση και τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, τον Σχεδιασμό των Υποδομών και Δικτύων κ.λπ. Ήδη έχει ολοκληρωθεί η πρώτη παρέμβαση που αφορούσε το κεφαλαιώδους σημασίας ζήτημα της αδρανοποίησης σημαντικού μέρους των μολυσμένων εδαφών που εκτεινόταν σε μια έκταση 25 στρεμμάτων μέσα στο Πάρκο. Η απενεργοποίηση αυτής της ισχυρής πηγής ρύπανσης που συνίστατο στην απομάκρυνση 155 χιλιάδων τόνων σκουπιδιών, είχε κόστος 118.000.000 δρχ. και εκτελέστηκε από τη Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Λαυρεωτικής, υπό την επίβλεψη της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΕΜΠ. Το ίδιο πιλοτικό πρόγραμμα απορρύπανσης θα προταθεί από το ΕΜΠ και σε άλλες περιοχές με παρεμφερή περιβαλλοντικά προβλήματα.

Η παρέμβαση του ΕΜΠ όμως δεν θα περιοριστεί μόνο εδώ. Αναζήτησε και πέτυχε πρόσθετες χρηματοδοτήσεις: α) μέχρι τέλος του 1998, προβλέπεται η εγκατάσταση του Κέντρου Εφαρμογών Νέων Ενεργειακών Τεχνολογιών, στο κτίριο του Ηλεκτρικού Σταθμού του 1905, με χρηματοδότηση από το κοινοτικό πρόγραμμα Thermie, β) με απόφαση του υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, ανατέθηκε στο ΕΜΠ και χωροθετείται στο Λαύριο το Κέντρο Πιστοποίησης Φορητών Αυτοκινήτων Ψυγείων που εξάγουν τα ευπα-

θή ελληνικά γεωργικά προϊόντα, γ) σε συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα, δημιουργείται το Κέντρο Πυρομηχανικών και Πυροσβεστικών Δοκιμών και Πιστοποίησης, μέρους του οποίου θα εγκατασταθεί στο Πάρκο.

Εκατό άνεργοι του Λαυρίου «φιλοξενήθηκαν» στο παράρτημα του Κέντρου Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης του ΕΜΠ, που λειτουργεί σε κτίρια του Πάρκου.

Όμως το κλειδί για την επιτυχία του εγχειρήματος αυτού, που στοχεύει στην αναβάθμιση της παραμελημένης πόλης του Λαυρίου μέσα από την καταπολέμηση της ανεργίας και υποαπασχόλησης βρίσκεται στην προσέλκυση και εγκατάσταση στο ΤΠΠΑ μονάδων υψηλής τεχνολογίας.

ΦΩΤ: ΣΟΦΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

Ο χώρος του Πάρκου γίνεται «ελκυστικός» για τους μελλοντικούς επενδυτές λόγω των ευνοϊκών ρυθμίσεων και κινήτρων που προβλέπονται για την Δ' Ζώνη Επενδύσεων. Ήδη η εταιρεία ESCO A.E. υπέγραψε σύμβαση για εγκατάσταση μονάδας σπιναρολόγησης ανεμογεννητριών σε κτίριο του Πάρκου, που θα αναστηλώσει με δικά της έξοδα. Ταυτόχρονα, πολλαπλασιάζονται οι επαφές με επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα που επιθυμούν την μετεγκατάστασή τους.

Στη φάση της πλήρους λειτουργίας του, το ΤΠΠΑ θα προσφέρει στις επιχειρήσεις που θα έχουν εγκατασταθεί στο χώρο του, «πακέτα» ειδικών υπηρεσιών σε ανταγωνιστικές τιμές, που αναπροσαρμόζονται ανάλογα με την «ένταση» των σχέσεων των επιχειρήσεων με το Πάρκο. Στα «πακέτα» αυτά θα περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: το δικαίωμα χρήσης χώρων, οι υπηρεσίες πληροφόρησης και ενημέρωσης, η διάγνωση αναγκών επιχειρήσεων και παροχή διαχειριστικών συμβουλών, υπηρεσίες μεταφοράς τεχνολογίας, εκπόνησης τεχνικών μελετών, γραμματειακής και διοικητικής υποστήριξης των επιχειρήσεων καθώς και ασφάλειας και καθαριότητας των εγκαταστάσεων. Να σημειωθεί εδώ, ότι για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων και των

εσόδων του Πάρκου έχει συσταθεί ειδικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.

Το ΕΜΠ παρεμβαίνει στην βάση τεσσάρων κριτηρίων ευαισθησίας

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό το βεληνεκές της παρέμβασης του ΕΜΠ στο Λαύριο. Θα ήθελα να επισημάνω σε αυτό το σημείο, ότι ο σχεδιασμός αυτός του ΕΜΠ, που αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί εντός του 1997, στηρίζεται σε τέσσερα κριτήρια που αποτελούν παράλληλα και αρχές για τη λειτουργία του. Πρόκειται για κριτήρια ευαισθησίας που αναδεικνύουν συγχρόνως και τα προβλήματα που θέτει από

μόνο του το πρωτοποριακό εγχείρημα της δημιουργίας του ΤΠΠΑ.

1. Το *οικονομικό και επιχειρησιακό πρόβλημα* που αφορά την αυτοδυναμία και την βιωσιμότητα του ΤΠΠΑ.
 2. Το *αρχιτεκτονικό πρόβλημα και γενικότερα τεχνικό* που σχετίζεται με την επανάχρηση στα πλαίσια νέων δραστηριοτήτων, των 41 ιστορικών κτιριακών μονάδων και του διατηρητέου μηχανολογικού του εξοπλισμού.
 3. Το *κοινωνικό πρόβλημα* που στοχεύει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
 4. Το *περιβαλλοντικό πρόβλημα* που αναφέρεται στην απορρύπανση και αδρανοποίηση των μολυσμένων εδαφών.
- Και βέβαια όλα αυτά μέσα από την ιστορική ευαισθησία που επιβάλλει η αναβίωση ενός από τα πλέον σημαντικά μνημεία της βιομηχανικής κληρονομιάς στη χώρα μας.

Το Πάρκο Λαυρίου πρόκλημα για την αναβάθμιση της τεχνολογίας και του πολιτισμού

Συνοψίζοντας, πρέπει να επισημανθεί ξανά η σημασία του δυσπρόστατου χαρακτήρα του ΤΠΠΑ: έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και παραγωγή από την μία και πολιτισμός και μου-

σειό τεχνολογίας από την άλλη. Συνεπώς η στρατηγική του ΕΜΠ στοχεύει διπλά. Αφενός στη μεταφορά τεχνολογίας από τα ερευνητικά εργαστήρια προς τις επιχειρήσεις, με σκοπό την τεχνολογική αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της μητροπολιτικής περιφέρειας της πρωτεύουσας και αφετέρου, τη δημιουργία ενός τεχνολογικού και πολιτιστικού πόλου εθνικής εμβέλειας που θα συνθέτει το παρελθόν με τις απαιτήσεις του μέλλοντος.

Όπως ήδη ανέφερα, πρόκειται για ένα πρωτοποριακό εγχείρημα, που ανταποκρίνεται στον κοινωνικό ρόλο του ΕΜΠ και το φέρνει στο κατώφλι του 21ου αιώνα, συνδυάζοντας την πανεπιστημιακή έρευνα και τις τεχνολογικές ανα-

Θ. ΤΑΣΙΟΣ, Καθ. Τμ. Πολιτ. Μηχ.

Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΤΑΣ, Επίκ. Καθ. Τμ. Πολιτ. Μηχ.

ΣΤ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Δήμαρχος Λαυρεωτικής

Ε. ΜΠΡΙΑΣΟΥΛΗΣ, Πρόεδρος Εργατικού Κέντρου Λαυρίου

ΣΤ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ, Εκπρόσωπος ΤΕΕ.

ζητήσεις με την οικονομική και πολιτιστική αναβάθμιση μιας περιοχής «σύμβολο» για την ανάπτυξη της νεότερης Ελλάδας. Το στοίχημα που έχουμε θέσει όλοι μαζί στους εαυτούς μας, είναι η ολοκλήρωση του επιστημονικοτεχνικού αυτού έργου να επιτευχθεί πριν το τέλος του αιώνα μας. Στην προσπάθειά μας αυτή έχουμε βρει αρωγούς τον Δήμο Λαυρεωτικής, το Εργατικό Κέντρο Λαυρίου και την τοπική κοινωνία. Γι' αυτό άλλωστε και αισιοδοξούμε!

Μέλη Επιτροπής:

Γ. ΠΟΛΥΖΟΣ, Αντιπρύτανης και Πρόεδρος Επιτροπής ΤΠΠΛ

Ι. ΑΒΑΡΙΤΣΙΩΤΗΣ, Καθ. Τμ. Ηλεκτρ. Μηχ.

Ε. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Καθ. Γενικού Τμ.

Α. ΒΡΥΧΕΑ, Καθ. Τμ. Αρχιτ. Μηχ.

Θ. ΛΟΥΚΑΚΗΣ, Καθ. Τμ. Ναυπηγών Μηχ.

ΑΙΜ. ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ, Καθ. Τμ. Αρχιτ. Μηχ.

Δ. ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΣ, Καθ. Τμ. Μηχανολ. Μηχ.

Μ. ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΥ, Αν. Καθ. Τμ. Αρχιτ.

Δ. ΜΠΑΛΟΔΗΜΟΣ, Καθ. Τμ. Αγρον. Τοπογρ.

Α. ΟΡΦΑΝΟΥΔΑΚΗ, Λέκτ. Τμ. Μεταλλειολ. Μηχ.

Σ. ΣΠΥΡΕΛΛΗ, Καθ. Τμ. Χημικών